

РОЗДІЛ II

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

УДК 377.091.313

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТІСНО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ПТНЗ

Ганна Романова,

доктор педагогічних наук, професор,

заступник директора з наукової роботи

Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

КЛЮЧОВІ СЛОВА:
особистісно-розвивальне середовище, проектні технології, педагогічні працівники, підготовка

Реферат

У статті обґрунтовано актуальність підготовки педагогічних працівників до розроблення та застосування проектних технологій в контексті формування особистісно-розвивального середовища ПТНЗ, наведено визначення понять «особистісно-розвивальне середовище професійно-технічного навчального закладу», «особистісно-розвивальна педагогічна технологія», охарактеризовано компоненти підготовки педагогічних працівників до розроблення і застосування проектних технологій, наведено тематичний план тренінг-курсу «Проектні технології у професійній освіті».

Створення у професійному навчальному закладі особистісно-розвивального середовища вимагає застосування відповідних сучасних педагогічних технологій, зокрема особистісно-розвивальних. Важливою складовою формування особистісно-розвивального середовища ПТНЗ є підготовка педагогічних працівників до розроблення та застосування проектних технологій, що може здійснюватися на базі навчально (науково) - методичних центрів (кабінетів), тренінгових центрів навчальних закладів.

Визначено та обґрунтовано такі компоненти технології підготовки педагогічних працівників до проектного навчання: цільовий, мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, контрольно-регуляційний, рефлексивний. Цільовий компонент полягає у побудові суб'єктами підготовки цілей — запланованих результатів, досягнення яких можна перевірити при встановленні зворотного зв'язку, та цілей - векторів, пов'язаних із професійним та особистісним саморозвитком, самореалізацією та спрямованих на більш віддалене майбутнє. Мотиваційний компонент передбачає урахування в процесі підготовки потреб і мотивів педагогів та методистів, розвиток мотивів дидактичного проектування, викликання та підтримку інтересу до проектного навчання. Змістовий компонент полягає у включенні до змісту підготовки педагогів питань, пов'язаних з навчальним проектуванням, та створенні відповідного наочно-методичного забезпечення. Операційно-діяльнісний компонент втілює процесуальну, технологічну сторону процесу підготовки і реалізується через форми, методи, прийоми, засоби навчання. Контрольно-регуляційний компонент забезпечує зворотний зв'язок з результатами підготовки. Рефлексивний компонент полягає в самоаналізі, самооцінці з урахуванням оцінки інших і визначенні подальшого рівня своєї педагогічної діяльності викладачами.

Наведено тематичний план розробленого тренінг-курсу для педагогічних працівників системи ПТО «Проектні технології у професійній освіті» (72 год.), зміст якого охоплює процедуру розроблення проектних технологій, підготовку учнів до проектного навчання та управління ним, використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Постановка проблеми. На сьогодні важливим є створення у професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ) таких умов, які забезпечують відкритість учнів для навчання та їх активне включення у взаємовідносини і співпрацю з іншими учасниками освітнього процесу; отримання можливості аналізувати свою діяльність і реалізувати власний потенціал; формування готовності до застосування інноваційних виробничих технологій. Саме особистісно-розвивальне середовище (ОРС) ПТНЗ є основою виконання сучасних запитів і вимог щодо формування компетентних кваліфікованих робітників. Зарубіжний

досвід створення особистісно-розвивального середовища в професійній освіті представлений реалізацією окремих освітніх парадигм, моделей та технологій, що ґрунтуються на створенні особливих умов професійної підготовки. Зокрема, практичним втіленням ідей гуманістичної парадигми в освіті є технологія проектного навчання, що виникла в 20-ті роки ХХ ст. у США (Дж.Дьюї, В. Кілпатрік) і знайшла широке розповсюдження у всьому світі. Завдяки цій технології створюється соціальне середовище, що забезпечує особистісний розвиток кожного учасника проекту. Отже, розроблення та застосування

проектних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників є важливим аспектом формування особистісно-розвивального середовища ПТНЗ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Середовищний підхід у професійній освіті знайшов відображення в працях Є. Бондаревської, Д. Гоменюка, І. Щендрика, О. Ярошинської, В. Ясвіна та ін. Психолого-педагогічні аспекти запровадження особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійно-технічній освіті висвітлюються у працях П. Лузана, О. Кошука, В. Манька та ін. Питання розроблення та використання проектних технологій вивчали О. Коберник, Д. Левитес, Є. Полат, О. Пометун, В. Сидоренко, В. Гузеєв, В. Симоненко, С. Ящук та ін. Співробітниками лабораторії технологій професійного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України досліджувалися такі проблеми проектного навчання: підготовка педагогів до застосування проектних технологій (Г. Романова), проектні технології як аспект інноваційного навчання (М. Артюшина), метод проектів як технологія розвитку інформаційно-аналітичної компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів (Л. Петренко), методичні аспекти контролю та оцінювання навчального проектування (Л. Романов).

Метою статті є обґрунтування підготовки педагогічних працівників до розроблення та застосування проектних технологій в контексті формування особистісно-розвивального середовища професійно-технічних навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Становлення в сучасному світі глобального комунікаційного простору, що справляє відчутний вплив на всі компоненти структури суспільства, має як негативні, так і позитивні сторони. З одного боку, в інформаційно-телекомунікаційну епоху відбуваються деструктивні процеси, пов'язані з «кризою культури» (псевдокультура, людина «маси», бездуховність, деградація), а з іншого - комп'ютеризація стає могутнім чинником гуманізації, розкриття творчих потенцій особистості, звільнивши її від рутинної, формально-допоміжної праці. У цих суперечливих умовах саме освіті належить

місія формування духовної особистості - мислячого і творчого громадянина. Формування такої особистості в процесі освіти потребує особистісно-розвивального середовища навчального закладу.

Особистісно-розвивальне середовище професійно-технічного навчального закладу ми визначаємо як поєднання зовнішніх і внутрішніх умов, об'єктивних і суб'єктивних факторів навчально-виробничого процесу, що сприяє задоволенню індивідуальних потреб, засвоєнню особистістю соціальних цінностей та позитивно впливає на процес становлення, розвитку та самореалізації майбутніх кваліфікованих робітників. Концепція створення такого середовища передбачає взаємодію науковців, методистів, педагогів та учнів ПТНЗ, результатами якої стають позитивні зміни як у навчальному процесі, так і в досвіді суб'єктів взаємодії.

Створення у професійному навчальному закладі особистісно-розвивального середовища вимагає застосування відповідних сучасних педагогічних технологій, зокрема особистісно-розвивальних. На сьогодні йдеться про застосування педагогічних технологій п'ятого покоління, котрі мають такі ознаки: глобальна взаємодія особистостей, які розвиваються; застосування світових інформаційних мереж та телекомунікацій; супроводжувальна взаємодія педагогів.

Поняття «особистісно-розвивальна педагогічна технологія» (ОРПТ) розглядаємо як послідовність дій педагога та учнів для гарантованого досягнення розвивальних та навчальних цілей, що передбачає застосування сукупності відповідних методів і засобів навчання, реалізацію особистісно орієнтованого змісту навчання на основі врахування індивідуально-психологічних та соціально-психологічних особливостей тих, хто навчається.

Серед ОРПТ особливе місце належить проектним технологіям, їх застосування у навчальному процесі ПТНЗ підвищує ефективність усіх видів навчальної діяльності, якість підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, формування їхньої професійної компетентності, культури. Як відомо, проектне навчання

орієнтує учнів на створення освітнього продукту. Учні за власною ініціативою індивідуально або в малих групах за певний час виконують пізнавальну, дослідницьку, конструкторську або іншу роботу на певну тему. Таке навчання виконує низку функцій, зокрема, дидактичну, пізнавальну, виховну, соціалізуючу та розвивальну.

Важливою складовою формування особистісно-розвивального середовища ПТНЗ є підготовка педагогічних працівників до розроблення та застосування проектних технологій, що може здійснюватися на базі навчально (науково) - методичних центрів (кабінетів), тренінгових центрів навчальних закладів. У її основу покладено ідею реалізації суб'єктно-продуктивного підходу з метою розвитку активної відповідальної позиції педагогічних працівників за результати педагогічної діяльності та створення у проектувальній діяльності корисних продуктів - дидактичних проектів.

Навчальний процес є складною структурою, виступаючи ланкою загальної педагогічної системи. Педагогічна система містить такі обов'язкові складові, як мета, суб'єкти педагогічного процесу (педагоги і ті, хто навчаються) та способи чи умови взаємодії між ними. Для забезпечення найкращого рівня функціонування та розвитку педагогічних систем, упорядкування процесів та станів у них, нейтралізації деструктивних впливів різних стихійних чинників необхідним є управління, засобами якого, зокрема, є навчальний зміст, методи, організаційні форми, матеріальні засоби навчання.

На основі аналізу процесу навчання та складових процесу проектування навчальних технологій визначено такі компоненти технології підготовки педагогічних працівників до проектного навчання: цільовий, мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, контрольно-регуляційний, рефлексивний. Розкриємо їх суть.

Цільовий компонент у контексті суб'єктно-продуктивного підходу полягає в побудові суб'єктами підготовки цілей — запланованих результатів, досягнення яких можна перевірити при встановленні зворотного зв'язку, та цілей — векторів, пов'язаних із професійним та особистісним саморозвитком, самореалізацією, спрямованих на більш віддалене майбутнє. Постановка цілей - запланованих результатів

- є спільною діяльністю суб'єктів підготовки і може відбуватися у вигляді побудови „дерева цілей” чи інших моделей цілепокладання.

Підготовку педагогічних працівників системи ПТО до проектного навчання можна представити як єдність пізнавальних, практичних (процесуальних) та мотиваційно-особистісних цілей. Пізнавальні цілі пов'язані із засвоєнням основних понять, принципів, підходів; практичні — із формуванням відповідних умінь; мотиваційно-особистісні — зі становленням суб'єктності педагогів та методистів, формуванням мотивів діяльності.

Мотиваційний компонент полягає в урахуванні у процесі підготовки потреб і мотивів педагогів та методистів, розвитку мотивів дидактичного проектування, викликанні підтримкою інтересу до проектного навчання. Означене забезпечується мотиваційним моніторингом, застосуванням різноманітних методів та прийомів мотивування і стимулювання аудиторії. Мотиваційний компонент підготовки до проектного навчання реалізується як мотиваційний цикл, що складається з таких етапів: вступно-мотиваційного, підтримуючого, завершального.

Зазначимо, що в підготовці педагогів до проектного навчання важливим є застосування методів як прямої, так і непрямой мотивації. Пряме мотивування тих, хто навчається, яке найчастіше здійснюється як доказ та переконання, є ефективним у дорослій аудиторії, апелює до її логіки і свідомості та вимагає від викладача (тренера) впевненої поведінки, логічності й доведеності його міркувань. Непряме мотивування здійснюється через сферу несвідомого, торкається образного мислення, відповідно, його методами є комунікативна атака, сугестія, делегування, а мовою — образи, метафори, притчі. На нашу думку, для ефективної реалізації мотиваційного компоненту підготовки викладачу (тренеру) доцільно дотримуватися таких правил:

- для переконливого впливу на слухачів застосовувати слова, які викликають позитивні асоціації;

- впливаючи на сферу несвідомого тих, хто навчається, використовувати яскраві образи, метафори;

- підкреслювати корисність того, що вивчається;

- залучувати слухачів до співробітництва, підключати їхній власний досвід;

- займати позицію консультанта, помічника.

Змістовий компонент полягає у включенні до змісту підготовки педагогів питань, пов'язаних з навчальним проектуванням, та створенні відповідного наочно-методичного забезпечення. В основу змісту підготовки викладачів, на нашу думку, мають бути покладені закономірності особистісно-зорієнтованої освіти. Зокрема, ми ґрунтуємось на такі закономірності, визначені В. В. Серіковим [12, с. 40]:

1) елементом проектування змісту має стати не фрагмент матеріалу, а подія в житті особистості, що надає їй цілісний життєвий досвід, в якому знання - частина його;

2) саме проектування навчання стає спільною діяльністю того, хто навчає, і того, хто навчається;

3) стирається принципова межа між змістовим і процесуальним аспектами навчання: процес (діалог, пошук, гра) стає джерелом особистісного досвіду;

4) навчання втрачає традиційні риси вимушеності і зовнішньої регламентації та наближається до природної життєдіяльності людини;

5) педагог є важливим як особистість, а не як функціонер, оскільки його внутрішній особистісний світ стає частиною змісту освіти;

6) текст як фрагмент культури, що набувається, засвоюється через контекст (він від початку орієнтується на актуалізацію особистісних смислів, а не на поверхове відтворення; розвиток „Я” відбувається через діалог; засвоюється не фрагмент цілісної життєдіяльності (знання та вміння), а сама ця цілісність, що зумовлює, щонайменше, імітаційно-ігрове відтворення життєвих ролей та ситуацій.

Важливою умовою підготовки педагогічних працівників до проектного навчання є пошуковий характер, що вимагає проблемності, гнучкості та варіативності змісту, заохочення в тих, хто навчається,

самостійності при опрацюванні навчального матеріалу, критичності його осмислення, привнесення особистісного досвіду.

Операційно-діяльнісний компонент втілює процесуальну, технологічну сторону процесу підготовки і реалізується через форми, методи, прийоми, засоби навчання. Обов'язковою вимогою до вибору форм, методів і дидактичних засобів підготовки викладачів до проектного навчання є їх відповідність до поставлених цілей. Важливим у підготовці педагогічних працівників є поєднання колективних та індивідуальних форм навчальної діяльності, при цьому роль самостійної роботи тих, хто навчається, поступово має зростати. Навчальний процес має відбуватися за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників, що передбачає застосування тренінгової форми і таких методів активного навчання, як: дискусія, мозковий штурм, аналіз ситуацій, дидактична гра.

Особливе місце у підготовці викладачів до навчального проектування належить навчанням через проектну діяльність, що є практичним втіленням ідеї продуктивного навчання, згідно якої освітній процес має на виході індивідуальний досвід продуктивної діяльності. Суть підготовки до проектного навчання полягає в тому, що ті, хто навчаються, за допомогою викладача (тренера) розробляють дидактичні проекти з метою їх подальшого застосування у навчально-виробничому процесі. Таке навчання реалізує цілі випереджального розвитку автономності й активності.

Технологія навчального проектування орієнтує тих, хто навчається, на створення освітнього продукту. Викладачі, які проходять відповідну підготовку, спочатку в групах, а згодом - індивідуально створюють дидактичні проекти, дотримуючись таких етапів:

1. Підготовка (визначення теми і цілей проекту).

2. Планування (визначення джерел, способів збирання й аналізу інформації, а також способів представлення результатів; установлення критеріїв оцінювання результату та процесу).

3. Збирання інформації (спостереження, робота з літературою, анкетування, інтерв'ювання, експеримент тощо).

4. Аналіз інформації, формулювання

висновків.

5. Представлення та оцінювання (усний чи письмовий звіт та оцінювання результатів і процесу дослідження за задалегідь встановленими критеріями).

Технологія навчального проектування надає тим, хто навчається, можливість реальної діяльності, в якій вони можуть не тільки проявити свою індивідуальність, а й збагатити її.

Контрольно-регуляційний компонент забезпечує зворотний зв'язок про результати підготовки. У підготовці педагогічних працівників до проектного навчання обов'язковою складовою контролю є експертна оцінка продуктів діяльності і проектів. У контексті розвитку суб'єктності педагогів і методистів особливого значення набуває самоконтроль.

Для ефективної реалізації контрольно-регуляційного компоненту підготовки до проектного навчання необхідно враховувати такі загальні принципи оцінювання:

- важливість – оцінювання тільки найважливіших очікуваних результатів;
- об'єктивність — оцінка є об'єктивною тільки тоді, коли ґрунтується на конкретних критеріях;
- відкритість — ті, хто навчаються, від початку знають, що буде оцінюватись, та за якими критеріями;
- простота — форми оцінювання мають бути простими і зручними у застосуванні.

Рефлексивний компонент полягає у самоаналізі, самооцінці, з урахуванням

оцінки інших і визначенні подальшого рівня своєї педагогічної діяльності викладачами. У процесі реалізації означеного компоненту вирішуються такі завдання:

- співвіднести отримані результати з поставленими цілями;
- проаналізувати отримані результати;
- закріпити чи відкоригувати отримані знання та вміння;
- виправити помилки;
- з'ясувати ставлення до отриманих результатів тих, хто навчається;
- удосконалити рефлексивні здібності слухачів;
- усунути непорозуміння;
- зняти напругу в тих, хто її відчуває;
- зробити висновки за результатами аналізу;
- встановити зв'язок з подальшою діяльністю.

У ході підготовки важливо формувати досвід як індивідуальної, так і групової рефлексії, здійснювати її як у письмовій (листи самоаналізу, звіти), так і в усній формі (обговорення, рефлексивні вправи, підсумкові заняття).

З урахуванням викладеного розроблено тренінг-курс для педагогічних працівників системи ПТО «Проектні технології у професійній освіті» (72 год), тематичний план якого представлений в таблиці 1.

Таблиця 1

Тематичний план тренінг-курсу «Проектні технології у професійній освіті»

Тема	Кількість годин
1. Вступ до тренінг-курсу. Суть та види проектних технологій	4
2. Процедура розроблення проектних технологій (із застосуванням інтелект-карт, технології спільної роботи над документом он-лайн)	8
3. Підготовка учнів до проектного навчання	8
4. Мотивація та організація проектного навчання (із застосуванням он-лайн дошок)	8
5. Контроль та оцінювання навчальних проектів (із застосуванням інтерактивних систем тестування та голосування)	8
6. Веб-квести як проектна технологія	8
7. Консультації	4
8. Самостійна робота	20
9. Захист проекту	4

Деякі тем розробленого тренінг-методистів і педагогів застосуванню курсу пройшли апробацію в ході навчання особистісно-розвивальних педагогічних

технологій, наразі його цілісне впровадження в ході науково-дослідної роботи лабораторії технологій професійного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України «Методичні основи розроблення проектних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників аграрної, будівельної та автотранспортної галузей».

Отже, у системі професійно-технічної освіти існує потреба в підготовці педагогічних працівників (викладачів, методистів) до розроблення та застосування проектних технологій навчання. Така підготовка є одним з напрямів формування особистісно-розвивального середовища ПТНЗ. В основу технології підготовки педагогів і методистів системи ПТО до проектного навчання покладено суб'єктно-продуктивний підхід, що передбачає розвиток активної, відповідальної позиції педагогічних працівників за результати педагогічної діяльності та створення у проектувальній діяльності корисних продуктів – дидактичних проектів.

Визначено та обгрунтовано такі компоненти технології підготовки педагогічних працівників до проектного навчання: цільовий, мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, контрольнорегуляційний, рефлексивний. Цільовий компонент полягає в побудові суб'єктами підготовки цілей — запланованих результатів, досягнення яких можна перевірити при встановленні зворотного зв'язку, та цілей – векторів, пов'язаних з

професійним та особистісним саморозвитком, самореалізацією, що спрямовані на більш віддалене майбутнє. Мотиваційний компонент передбачає врахування у процесі підготовки потреб і мотивів педагогів та методистів, розвиток мотивів дидактичного проектування, провокування та підтримку інтересу до проектного навчання. Змістовий компонент полягає у включенні до змісту підготовки педагогів питань, пов'язаних з навчальним проектуванням, та створенні відповідного наочно-методичного забезпечення. Операційно-діяльнісний компонент втілює процесуальну, технологічну сторону процесу підготовки і реалізується через форми, методи, прийоми, засоби навчання. Контрольно-регуляційний компонент забезпечує зворотний зв'язок з результатами підготовки. Рефлексивний компонент полягає в самоаналізі, самооцінці з урахуванням оцінки інших і визначенні подальшого рівня своєї педагогічної діяльності викладачами.

Розроблено тренінг-курс для педагогічних працівників системи ПТО «Проектні технології у професійній освіті» (72 год.), зміст якого охоплює процедуру розроблення проектних технологій, підготовку учнів до проектного навчання та управління ним, використання ІКТ.

У подальших дослідженнях планується обгрунтування психолого-педагогічних умов підготовки педагогічних працівників до розроблення та застосування проектних технологій у професійно-технічній освіті.

Література

1. Артюшина М. В. Інноваційна діяльність у професійно-технічній освіті: поняття, підходи, технології / М. В. Артюшина // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наук. праць. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2014. – Вип. № 37. – С. – 133-137.
2. Бондаревская Е. В. Теория практика личностно-ориентированного образования : монография / Е. В. Бондаревская. – Ростов н/Д : РГПУ, 2000. – 352 с.
3. Гоменюк Д. В. Педагогічні умови підготовки кваліфікованих робітників для автосервісу у професійно-технічних навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Д. В. Гоменюк. – К., 2014. – 21 с.
4. Кошук О. Б. Формування професійних здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сільського господарства засобами педагогічної гри / О. Б. Кошук // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка : зб. наук. праць : Вип. 6 / Інст-т проф.-тех. освіти НАПН України ; [Ред. кол. : В. О. Радкевич (голова) та ін.]. – К. : Вид-во ІПТО НАПН України, 2013. – С. 34-38.
5. Кречетников К. Г. Проектирование креативной образовательной среды на основе информационных технологий в вузе :

- монографія / К. Г. Кречетников. – М. : Госкоорцентр, 2002. – 296 с.
6. Левитес Д.Г. Автодидактика. Теория и практика конструирования собственных технологий обучения / Д. Г. Левитес. – М.: Издательство московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО „МОДЭК”, 2003. – 320 с.
7. Лузан П.Г. Суть та дефініція поняття «Педагогічна технологія» / П. Г. Лузан // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка : зб. наук. праць : Вип. 6 / Інст-т проф.-тех. освіти НАПН України ; [Ред. кол. : В. О. Радкевич (голова) та ін.]. – К. : Вид-во ІІТО НАПН України, 2013. – С. 12–19.
8. Манько В. М. Інноваційні технології навчання професійного спілкування студентів / В.М. Манько, Л.В. Вікторова // Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис. - № 3 (50). – 2013. - Додаток 1. – Тем. випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». – Т. 2. – С. 165-169.
9. Петренко Л. М. Сучасні тенденції модифікацій педагогічних технологій в освіті дорослих / Л. М. Петренко // Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. праць / Л. Петренко / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2013. Вип. 11. – С. 256-261.
10. Романов Л. А. Методичні аспекти контролю та оцінювання навчальних проєктів // Професійна освіта і навчання: проблеми і перспективи : Збірник наукових праць ІІТО НАПН України; РВНЗ «КІПУ». – К.; Сімферополь: НІЦ КІПУ, 2013. – Випуск 5. – С. 116-119.
11. Романова Г. М. Стан та перспективи запровадження особистісно-розвивальних педагогічних технологій у професійно-технічній освіті // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наук. праць. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2014. – Вип. №37. – С. 170-176.
12. Сериков В. В. Личностный подход в обучении: от концепции к технологии / В. В. Сериков // Проблемы обновления содержания общего образования. – Ростов-на-Дону, 1992. – 153 с.
13. Шендрик И. Г. Образовательное пространство субъекта и его проектирование / И. Г. Шендрик. – М. : АПКИПРО, 2003. – 156 с.
14. Ясвин В. А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию / В. А. Ясвин. – М. : Смысл, 2001. – 365 с.

Реферат

Применение проектных технологий в формировании личностно-развивающей среды ПТУЗ

Анна Романова,

доктор педагогических наук, профессор, заместитель директора по научной работе Института профессионально-технического образования НАПН Украины

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: социальная компетентность, правовая компетентность, правосознание, социальная активность, правовая активность, социальные установки, правовые установки

В статье обоснована актуальность подготовки педагогических работников к разработке и применению проектных технологий в контексте формирования личностно-развивающей среды ПТУЗ, приведены понятия «личностно-развивающая среда профессионально-технического учебного заведения», «личностно-развивающая педагогическая технология», охарактеризованы компоненты подготовки педагогических работников к разработке и применению проектных технологий, приведен тематический план тренинг-курса «Проектные технологии в профессиональном образовании».

Создание в профессиональном учебном заведении личностно-развивающей среды требует применения соответствующих современных педагогических технологий, в частности личностно-развивающих. Важной составляющей формирования личностно-развивающей среды ПТУЗ является подготовка педагогических работников к разработке и применению проектных технологий, которая может осуществляться на базе учебно (научно)-методических центров (кабинетов), тренинговых центров учебных заведений.

Определены и обоснованы такие компоненты технологии подготовки педагогических работников к проектному обучению: целевой, мотивационный, содержательный, операционно-деятельностный, контрольно-регуляционный, рефлексивный. Целевой компонент заключается в определении субъектами подготовки целей – планируемых результатов, достижение которых

можно проверить при установлений обратной связи, и целей — векторов, которые связаны с профессиональным и личностным саморазвитием, самореализацией и направляются на более отдаленное будущее. Мотивационный компонент предполагает учет в процессе подготовки потребностей и мотивов педагогов и методистов, развитие мотивов дидактического проектирования, формирование и поддержание интереса к проектному обучению. Содержательный компонент заключается во включении в содержание подготовки педагогов вопросов, связанных с учебным проектированием, и создании соответствующего наглядно-методического обеспечения. Операционно-деятельностный компонент воплощает процессуальную, технологическую сторону процесса подготовки и реализуется через формы, методы, приемы, средства обучения. Контрольно-регуляционный компонент обеспечивает обратную связь о результатах подготовки. Рефлексивный компонент заключается в самоанализе, самооценке с учетом оценки других и определении дальнейшего уровня своей педагогической деятельности преподавателями.

Приведен тематический план разработанного тренинг-курса для педагогических работников системы профессионально-технического образования «Проектные технологии в профессиональном образовании» (72 часа), содержание которого охватывает процедуру разработки проектних технологій, подготовку учащихся к проектному обучению и управление им, использование информационно-коммуникационных технологий (ИКТ).

Ключевые слова: личностно-развивающая среда, проектные технологии, педагогические работники, подготовка.

Abstract

Project technologies use as a way of forming person-development environment in a VET school

Hanna Romanova,

Doctor of pedagogical sciences, Professor

Deputy Director for Science

Institute of vocational education and training of NAPS of Ukraine

KEY WORDS:

personal and developmental environment, project technologies, teaching staff, training

In the article the relevance of training teaching staff in the development and application of design technology in the context of personal and developmental environment of vocational schools is grounded, the definitions of "personal and developmental environment of vocational education institution", "personality-developing educational technology" are represented, the components of teacher staff training to project technologies design and development are characterized, the thematic plan of the training course "Project technologies in vocational education" is given.

The establishment of personal developmental environment in a vocational school requires the application of appropriate modern teaching technologies, including personal and developmental. An important part of the personality-developing VET environment is teaching staff the training on the issues of project technologies design and application that can be implemented on the basis of scientific (research) - teaching centers (offices), training centers in schools.

It is identified and justified the following components for teaching staff training technologies on project-based learning use as: target, motivation, semantic, operational and active, control and regulation, reflective. The target one is a component in the construction of subjects training purposes - planned results, achievement based on feedback and goals-vectors related to professional and personal self-development, self-realization and aimed at a more distant future. The motivational component provides the consideration in the preparation of needs and motivations of teachers and trainers, development of didactic design motifs, inducing and maintaining interest in the project-based learning. The content component includes the content of teacher training issues related to training design and creation of appropriate visual and methodological support. The operational and activity components implement procedural, technological way of preparing and implemented through the forms, methods, techniques, teaching aids. The control and regulation components provide feedback on the results of training. The reflexive component is self-analysis, self-assessment, taking into account other and further definition of its educational activities teachers.

The thematic plan of already developed training course for teachers of VET system "Project technologies in VET" (72 hrs.) is represented in the article. Its content covers the development process of design technology, students training on project-based learning and management, information and communication technologies (ICT).

References

1. Artyushyna M. V. Innovatsiyna zbirnyk nauk. prats'. – Kyiv-Vinnytsya: TOV diyal'nist' u profesiyno-tekhnichnyy osviti: ponyattya, pidkhody, tekhnolohiyi / M. V. Artyushyna // Suchasni informatsiyni tekhnolohiyi ta innovatsiyni metodyky navchannya v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiya, teoriya, dosvid, problemy: S. – 133-137.
2. Bondarevskaya E.V. Teoriya praktika lichnostno-orientirovannogo obrazovaniya : monografiya / E. V. Bondarevskaya. – Rostov n/D : RGPU, 2000. – 352 s.

3. Homenyuk D. V. Pedahohichni umovy pidhotovky kvalifikovanykh robitnykiv dlya avtoservisu u profesiyno-tekhnichnykh navchal'nykh zakladakh : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / D. V. Homenyuk. – K., 2014. – 21 s.
4. Koshuk O. B. Formuvannya profesiynykh zdibnostey maybutnikh kvalifikovanykh robitnykiv sil'skoho hospodarstva zasobamy pedahohichnoyi hry / O. B. Koshuk // Naukovyy visnyk Instytutu profesiyno-tekhnichnoyi osvity NAPN Ukrayiny. Profesiyna pedahohika : zb. nauk. prats' : Vyp. 6 / Inst-t prof.-tekh. osvity NAPN Ukrayiny ; [Red. kol. : V. O. Radkevych (holova) ta in.]. – K. : Vyd-vo IPTO NAPN Ukrayiny, 2013. – S. 34–38.
5. Krechetnikov K. G. Proektirovanie kreativnoy obrazovatelnoy sredy na osnove informatsionnykh tehnologiy v vuze : monografiya / K. G. Krechetnikov. – M. : Goskoortsentr, 2002. – 296 s.
6. Levites D.G. Avtovidaktika. Teoriya i praktika konstruirovaniya sobstvennykh tehnologiy obucheniya / D. G. Levites. – M.: Izdatelstvo moskovskogo psihologo-sotsialnogo instituta; Voronezh: Izdatelstvo NPO „MODEK”, 2003. – 320 s.
7. Luzan P.H. Sut' ta definitsiya ponyattya «Pedahohichna tehnolohiya» / P. H. Luzan // Naukovyy visnyk Instytutu profesiyno-tekhnichnoyi osvity NAPN Ukrayiny. Profesiyna pedahohika : zb. nauk. prats' : Vyp. 6 / Inst-t prof.-tekh. osvity NAPN Ukrayiny ; [Red. kol. : V. O. Radkevych (holova) ta in.]. – K. : Vyd-vo IPTO NAPN Ukrayiny, 2013. – S. 12–19.
8. Man'ko V. M. Innovatsiyni tehnolohiyi navchannya profesiynoho spilkuvannya studentiv / V.M. Man'ko, L.V. Viktorova // Vyshcha osvita Ukrayiny: teoretychnyy ta naukovo-metodychnyy chasopys. - # 3 (50). – 2013. - Dodatok 1. – Tem. vypusk «Pedahohika vyshchoyi shkoly: metodolohiya, teoriya, tehnolohiyi». – T. 2. – S. 165-169.
9. Petrenko L. M. Cuchasni tendentsiyi modyfikatsiy pedahohichnykh tehnolohiy v osviti doroslykh / L. M. Petrenko // Vytoky pedahohichnoyi maysternosti: zb. nauk. prats' / L. Petrenko / Poltav. nats. ped. un-t imeni V.H. Korolenka. – Poltava, 2013. Vyp. 11. – S. 256-261.
10. Romanov L. A. Metodychni aspekty kontrolyu ta otsinyuvannya navchal'nykh proektiv // Profesiyna osvita i navchannya: problemy i perspektyvy : Zbirnyk naukovykh prats' IPTO NAPN Ukrayiny; RVNZ «KIPU». – K.; Simferopol': NITs KIPU, 2013. – Vypusk 5. – S. 116 – 119.
11. Romanova H. M. Stan ta perspektyvy zaprovadzhennya osobystisno-rozvyval'nykh pedahohichnykh tehnolohiy u profesiyno-tekhnichnyy osviti // Suchasni informatsiyni tehnolohiyi ta innovatsiyni metodyky navchannya v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiya, teoriya, dosvid, problemy: zbirnyk nauk. prats'. – Kyiv-Vinnytsya: TOV firma «Planer», 2014. – Vyp. #37. – S. 170-176.
12. Serikov V. V. Lichnostnyy podhod v obuchenii: ot kontseptsii k tehnologii / V.V. Serikov // Problemyi obnovleniya soderzhaniya obshego obrazovaniya. – Rostov-na-Donu, 1992. – 153 s.
13. Shendrik I. G. Obrazovatelnoe prostranstvo sub'ekta i ego proektirovanie / I.G. Shendrik. – M. : APKiPRO, 2003. – 156 s.
14. Yasvin V. A. Obrazovatel'naya sreda: ot modelirovaniya k proektirovaniyu / V.A. Yasvin. – M. : Smyisl, 2001. – 365 s.